

МОТИВИ ТВОРЧОСТІ МАРІЇ ПРИЙМАЧЕНКО, РЕАЛІЗОВАНІ В РОБОТАХ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ХУДОЖНИКІВ ХХ-ХХІ СТ.

Анотація. У статті обґрунтовано значимість культурної спадщини Марії Приймаченко у мистецтві ХХ-ХХІ століття. Наведено приклади використання мотивів творчості художниці, що реалізовані в роботах сучасних українських художників. Визначено особливості та виражальні засоби, які поєднують мистецтво сучасників із Марією Приймаченко.

Ключові слова: наївне мистецтво, примітивізм, фантастичний звір, рослинний орнамент, послідовники, стилізація, абстракція.

Актуальність теми. Марія Приймаченко – народна художниця, яку сучасники вважають однією з найкращих. Свої твори вона виконувала із 1937 до 1939 року. Приймаченко – художниця наївного мистецтва. Насправді, в її роботах багато фантастичних образів. На сьогоднішній день існують художники, які досі проводять немало часу, вивчаючи її творчість. Марія Приймаченко була світла та добра жінка, котра бачила мистецтво по-особливому, по-своєму.

Художник Арсен Савадов говорить, що помандрувавши і поживши на Заході, розуміє, чому Пікассо любив Приймаченко. Чому побачивши її твори, він знову почав працювати, поборовши депресію [4].

Метою статті є виявлення мотивів у творчості Марії Приймаченко, які реалізовані в роботах сучасних українських митців.

Завдання дослідження:

- визначити особливості виражальних засобів у роботах Марії Приймаченко;
- вивчити творчість українських художників ХХ-ХХІ ст., що є послідовниками художниці;
- охарактеризувати твори сучасних українських художників, які опираються на мотиви з «наївного» мистецтва Марії Приймаченко.

Джерельною базою дослідження стали фахові, науково-популярні публікації, а також конкретний фактичний матеріал: художні твори, ілюстрації, світлини. До розгляду теми прислужилися також інші мистецтвознавчі дослідження. Так, дослідниця творчості М. Приймаченко Маріанна Мурашко аналізує використання мотивів художниці в українському відео-дизайні та в рекламі [2]; Ксенія Козленко виділяє виражальні особливості текстильних робіт Людмили Тесленко-Пономаренко [5].

Досліджуючи творчість художниці, можна виділити певні особливості. Звіринні мотиви та рослинні орнаменти є незамінними елементами в роботах Приймаченко, адже саме завдяки фантастичним звірам жінка і стала відомою на весь світ.

Звичайно, Приймаченко є вершиною наївного мистецтва, проте натхнені її роботами українські художники продовжують творити, наслідуючи її культурну та творчу спадщину. Митець Арсен Савадов вважає, що Марія Приймаченко є найближчою йому по духу художницею, адже вона є найближчою до абстракції. Художник говорить: «Коли писав картину «Країна Шу», я взяв маленькі квіти Приймаченко, зробив їх велетенськими, як у поп-арті, і посадив туди своїх моделей. Я збільшив їх, як сучасний художник, але таке враження, що це її світ. Це і є діалог між мистцями, між культурами. По-своєму, її великі квіти і малі звірі стали поп-артівськими об'єктами. Приймаченко дуже пластична, і в цьому сенсі надзвичайно сучасна. У Приймаченко до сьогодні є патрони, опції, унікальний ресурс. Приймаченко дає світло...» [4]. На полотні художник використав власне мотиви її примітивної творчості (Іл. 1).



Іл. 2. Людмила Тесленко-Пономаренко. Ситодрук по тканині

Яскраво залучає мотиви Приймаченко у власну творчість художниця Людмила Тесленко-Пономаренко. За спеціальністю вона художник-модель'єр. Її творчий шлях розпочався з 1995 року, у 2009 році відбулася її

персональна виставка «Присвячується Марії». Ксенія Козленко розповідає, що подія долучається до відзначення року Марії Приймаченко, творчість якої надихнула художницю. Ідеї мисткині втілились у великих текстильних панно та моделях одягу, виконаних у складній сучасній техніці сітодруку по тканині [5](Іл. 2).

Надзвичайно цікавою для дослідження є стаття М. Мурашко, в якій вона вивчає засоби художньої виразності живопису Марії Приймаченко в українському відео-дизайні. А й справді, в яких тільки жанрах та видах мистецтва не чути відлуння творчості талановитої художниці. Маріанна розповідає, що образи фантастичних звірів і неймовірно барвисте світосприйняття заворожують уже не одне десятиріччя мистецтвознавців, художників, дизайнерів. Саме тому, часто, ці образи використовуються у створенні анімаційних фільмів (Іл. 3).



Іл. 3. Кадр з мультфільму з серії «Моя країна – Україна» з елементами творів М. Приймаченко

Велике значення у творах Приймаченко відіграє колір, він «організовує» площину, слугує декоративним цілим, втілює настрій, є елементом ритму. Саме це надихнуло дизайнерів створити серію рекламних плакатів для ТМ молочної продукція «Добриня». Характерні риси, якими були наділені корови на рекламних плакатах мають собі мотиви, що створювала художниця (Іл. 4).



Іл. 4. Рекламний плакат ТМ «Добриня»

Таким чином, як стверджує дослідниця, Марія Приймаченко, об'єднавши традиції фольклору з могутньою індивідуальною образотворчістю, створила власний світ з олюдненими тваринами та фантастичними істотами, що навіть сьогодні знаходять використання у сучасному дизайні [2].



Іл. 1. Арсен Савадов. Країна Шу

Яскравим прикладом художньої творчості за мотивами Приймаченко стала колекція одягу Наталії Тропко. В показі приймали участь шість моделей, які презентували лінію одягу «Ванільне небо». Загалом, колекція створена в пастельних, світлих тонах – білий, сірий, з додаванням чорного та рожевого. Покрій суконь та інших елементів колекції дизайнер виконала в одному стилі. Легкі, не приталені блузки та спідниці, прикрашені ніжними орнаментами за мотивами М. Приймаченко. Матеріали, з яких пошита колекція це – шифон, шовк, який переважає, та атлас. Всі моделі з довгими рукавами та закритими грудьми. Дизайн подіуму, де проходив сам показ також виконаний в пастельних біло-рожевих тонах.

Кожна модель презентує інший образ, проте в загальному всі речі поєднані однією ідеєю. При створенні довгого білого плаття модельєр використала не лише рослинний орнамент, а й декоративне зображення дивного звіра, як і в творчості Приймаченко. Візерунок вкриває все плаття та виконаний лише чорним кольором. Схожу оздобу має довге сіре плаття з рукавами. На довгому білому платті з рукавами орнаменту вже немає, лише невеличкий шалик на шиї у вигляді прикраси.

Чудовими моделями є плаття і блузка зі спідницею. На них схожий чорний та сірий орнамент з квітами. Акцентом показу стала модель в сірій шовковій блузці та спідниці, яка складається з двох шарів, нижнього сірого, орнаментованого білим горошком з квітами і верхнього легкого з темним сірим малюнком. Показ возвеличує всю красу творчості Марії Приймаченко. Наталія Тропко надихалась неповторністю образів з творів мисткині та переносили їх, вже в своїй інтерпретації на одяг (Іл. 5).



Іл. 5. Тропко Наталія. Колекція одягу «Ванільне небо»

Висновки. Провівши дослідження, можна зазначити, що сучасні художники знаходять натхнення у творах Марії Приймаченко та створюють картини, рекламні плакати, колекції одягу, панно та багато інших чудових виробів. Своєю нетиповістю та неповторністю народна художниця надихнула не одне покоління майстрів. Вона створила власний світ з фантастичними тваринами, дивовижними рослинними орнаментами та яскравими кольорами. Приємно усвідомлювати, що її творчість ніколи не буде забутою, завжди користується популярністю і потрібна в сучасному мистецтві.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ламонова. О. «Гороховий звір» Марії Приймаченко / Оксана Ламонова // Наука і суспільство. – 2005. – № 7–8. – С. 47–48.
2. Мурашко М. «Засоби художньої виразності живопису Марії Приймаченко в українському відео-дизайні» / Маріанна Мурашко // Аркадія. Мистецтвознавчий та культурологічний журнал. – 2015. – С. 42–46.
3. Найден. О. Бджола на соняшнику – зозуля на калині (панно-малюнки Марії Приймаченко, жанровий і образний фактори) / О. Найден // Народне мистецтво. – 2008. – № 1-2. – С. 10–13.
4. Приймаченко – це так само круто, як і Баскія [Електронний ресурс] / Арсен Савадов // Український наїв. XX ст. – Режим доступу:
5. http://ukrainian-naive.com/publication/arsen_savadov (дата звернення 24.11.2016)
6. Присвячується Марії. Персональна виставка художниці Людмили Тесленко-Пономаренко [Електронний ресурс] / Ксенія Козленко // Музей українського народного декоративного мистецтва –Режим доступу:
7. http://www.mundm.kiev.ua/EXHIBIT/TESLENKO_P.SHTML (дата звернення 24.11.2016)
8. Прокопенко Марія. Український космос : Парадокси неосяжної Марії Приймаченко – на новій виставці у «Мистецькому Арсеналі» / М. Прокопенко // День. – 2016. – № 23 (11 лют.). – С. 12.